

2018-027

Archeologienota Pittem Muizebeekstraat

Programma van maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

26-2-2018

1. Gemotiveerd advies

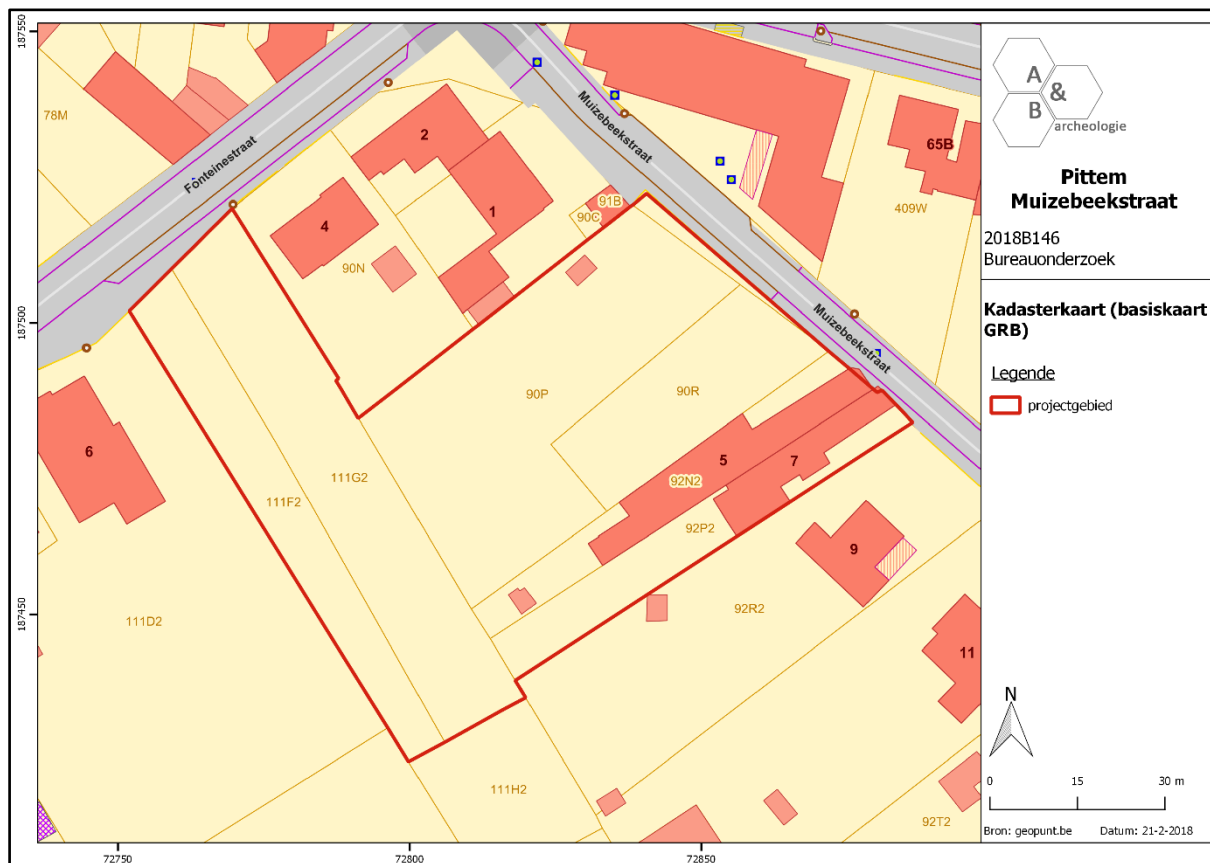
De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Pittem Muizebeekstraat, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is gelegen in Pittem, in de provincie West-Vlaanderen, aan de Muizebeek- en Fonteinestraat en heeft een totale oppervlakte van 6250m². Binnen het terrein bevinden zich momenteel twee woningen met aansluitende bijgebouwen. De woningen bevinden zich aan de Muizebeekstraat nr. 5 en 7. De woning aan de Muizebeekstraat nr. 5 (perceel 92N2) heeft een bebouwde oppervlakte van ca. 350m². Op het achtererf bevindt zich nog een klein bijgebouw van 12m². De woning aan de Muizebeekstraat nr. 7 (perceel 92P2) sluit aan op de woning nr. 5 en heeft een bebouwde oppervlakte van ca. 200m². De woningen zijn niet voorzien van kelders. In het noordoosten is nog een klein bijgebouwtje van ca. 20m² aanwezig. Het bijgebouw is gelegen op het perceel 90P. Het perceel 90P is grotendeels verhard met kiezels aan het deel langsheen de Muizebeekstraat. De kiezelverharding neemt een oppervlakte in van ca. 1900m². Bovendien bevindt zich in deze zone een rechthoekige weegbrug, met enkele containers en hagen. Het westelijke deel, meer bepaald de percelen 111G2 en 111F2 en een deel van perceel 90P, is momenteel in gebruik als weiland. De totale oppervlakte van het weiland bedraagt ca. 3450m². Kadastraal gezien bevindt het terrein zich op: Pittem, afdeling 1, sectie C, perceel nr. 90P, 90R, 92N2, 92P2, 111G2 en 111F2.

De geplande werken bestaan uit twee luiken. Het eerste luik omvat het verwijderen en afbreken van de bestaande gebouwen, bijgebouwen, kiezelverhardingen en overtollige begroeiingen. Nadien wordt op het terrein een woonzorgcentrum en een blok met assistentiewoningen gebouwd. Aansluitend hierbij worden parkeergelegenheden voorzien, wandelpaden en groenzones. Bijkomend worden nutsvoorzieningen (riolering, water, elektriciteit, ...) aangelegd. De assistentiewoningen bevinden zich langsheen de Muizebeekstraat. Hier wordt geen kelderniveau voorzien. Bij de assistentiewoningen wordt gebruik gemaakt van paalfunderingen ter hoogte van de gevels, de centrale gangwand en ter hoogte van de liftkoker en trap. Het woonzorgcentrum zal wel grotendeels onderkelderd worden. Aan de Fonteinestraat zal een ruime parking voorzien worden. De fundering van de parking zal tot ca. 40 à 50cm diep uitgegraven worden. Er zal gebruik gemaakt worden van waterdoorlatende materialen. Zowel langs de Muizebeek- als de Fonteinestraat wordt een toegangsweg voorzien. De geplande werken hebben bijgevolg een grote impact op het bodemarchief over het volledige plangebied.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij alle relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Wel werd duidelijk dat het terrein een matig tot hoog archeologisch potentieel kent. Daarom is het noodzakelijk om voor het volledige projectgebied dat dermate verstoord zal worden een verder vooronderzoek uit te voeren. Het geselecteerde gebied komt overeen met het volledige plangebied van 6250m² groot. Er wordt geopteerd om vooronderzoek uit te voeren in de vorm van

proefsleuven. Deze techniek is volgens een kosten-batenanalyse de beste optie om alle archeologische informatie te verzamelen. Andere vooronderzoeken (boringen, geofysisch, oppervlakteprospecties en metaaldetectie) zijn niet zinvol en dienen bijgevolg niet uitgevoerd te worden.

Figuur 1 Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be).

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Pittem, Muizebeekstraat en Fonteinestraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 72759 en Y: 187508; X: 72866 en Y: 187500

Kadastergegevens: Pittem, afdeling 1, sectie C, perceel nr. 90P, 90R, 92N2, 92P2, 111G2 en 111F2.

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 6250m². Op basis van de impact van de werkzaamheden dient over het volledige terrein verder vooronderzoek te gebeuren door middel van proefsleuven. De onderzoeksmethode wordt hiernavolgend verder gedetailleerd besproken.

De proefsleuven kunnen pas aangelegd worden na de afbraak van de woningen en de bijgebouwen. Hierbij dient gelet te worden dat de woningen en bijgebouwen enkel afgebroken mogen worden tot op het huidige maaiveldniveau. Ook eventuele overtollige struiken en boompjes mogen verwijderd worden, maar enkel tot op het maaiveldniveau. De stronken dienen behouden te blijven tot na het archeologisch vooronderzoek. Om deze redenen dient het onderzoek te gebeuren in een uitgesteld traject.

3. Vraagstelling

Het doel van de onderzoeken is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Vraagstellingen voor een proefsleuvenonderzoek:
 - Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
 - Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
 - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
 - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
 - Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
 - Kan een archeologische site uitgesloten worden?
 - Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
 - Kunnen sporen van bewoning vastgesteld worden zoals aangegeven op de 18de-eeuwse Ferrariskaart? Zijn resten van de weg te herkennen? Of toont het onderzoek aan dat de Ferrariskaart een foutieve kartering heeft?
 - Kunnen de aangetroffen sporen in verband gebracht worden met sporen en structuren aan de Posterijlaan?
 - Kan het onderzoek meer informatie opleveren omtrent de ontstaansgeschiedenis van het dorp Pittem?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken.

De afbakening van het onderzoeksgebied komt overeen met het volledige plangebied zoals te zien op figuur 1. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

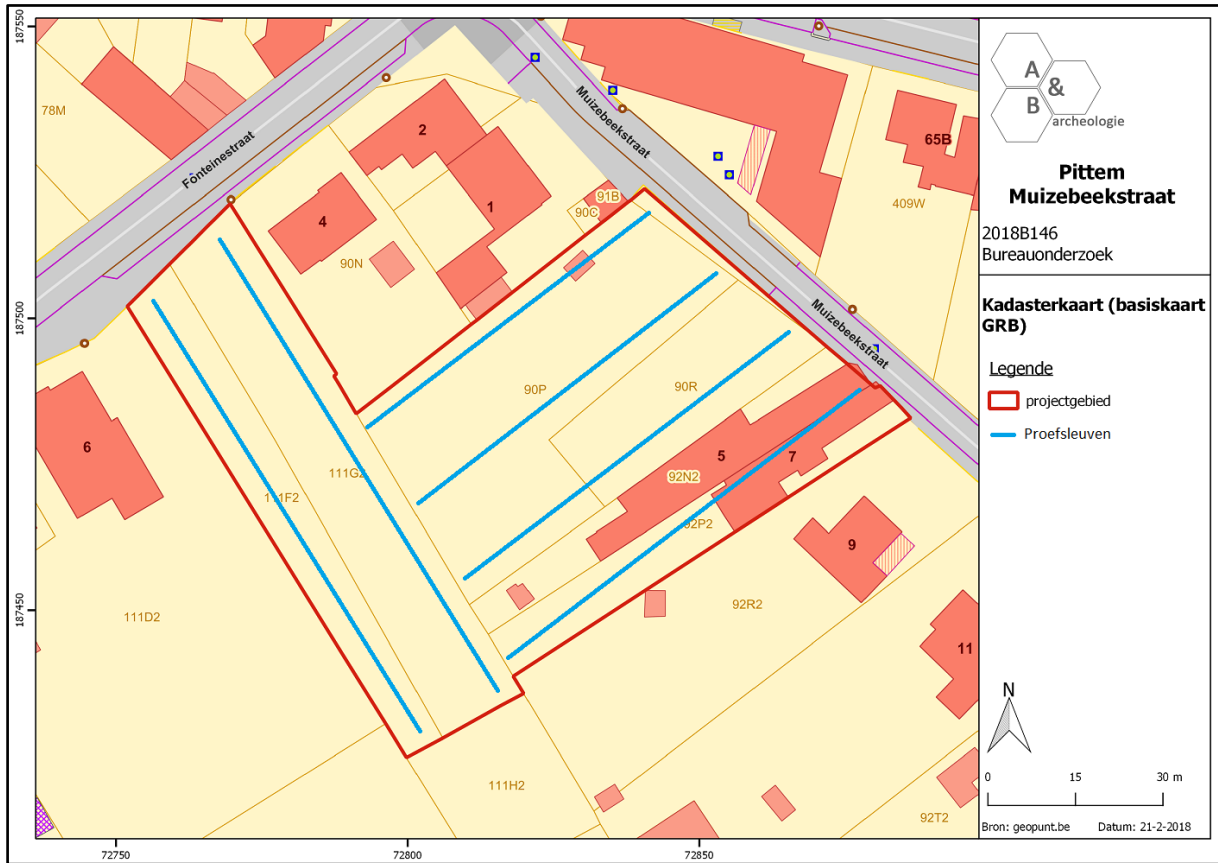
- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en NW-ZO georiënteerd. In dit geval zullen 4 NO-ZW en 2 NW-ZO georiënteerde sleuven aangelegd worden. Daarnaast worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 625m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 156m², door middel van volg-, dwarsleuven of kijkvensters. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 781m² onderzocht. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichtengebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Figuur 2 Projectie van de zes sleuven op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 1 archeoloog met minstens 100 werkdagen ervaring met onderzoek op zandleemgronden.
- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek in zandleemgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.